

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ – ΔΟΜΗ

- **Το κλάμα και η δέηση του Αχιλλέα στη Θέτιδα** (στ. 350-357)
 - Η εικόνα του πανίσχυρου άντρα που κλαίει δεν είναι ασύμβατη για έναν επικό ήρωα. Η ηρωική διάσταση δεν αίρεται, απλώς παραμερίζεται. Ο ποιητής επιλέγει την ακρογιαλιά ως τόπο προσευχής:
 - α) Για να μην ακούσει τον Αχιλλέα κανείς.
 - β) Για να έχει αυτοσυγκέντρωση την ώρα της προσευχής.
 - γ) Ο Αχιλλέας κάνει μια δέηση για κακό, που δεν πρέπει να εξουδετερωθεί με την αντιδέηση (= αντίθετη δέηση για το ίδιο πράγμα) κάποιου άλλου.
 - δ) Η Θέτιδα είναι θεότητα της θάλασσας.
 - Στην προσευχή του ο Αχιλλέας:
 - α) Εκφράζει έμμεσα παράπονο για τη λιγόχρονη ζωή του.
 - β) Εκφράζει το μεγάλο του παράπονο για την προσβολή της τιμής του.
 - γ) Αποδίδει στον Δία την ευθύνη για την ατίμωσή του.
 - δ) Ο Αχιλλέας δε γνωρίζει ότι θα πεθάνει πριν το τέλος του Τρωικού πολέμου. Ο ποιητής όμως διαμορφώνει τη μελλοντική εξέλιξη και υποβάλλει τη σχετική γνώση στο Αχιλλέα. Αντιστάθμισμα της ολιγόχρονης ζωής του ήρωα είναι η τιμή του. [Πρβλ. Άποψη: «Νέος απόλλυται όντινα θεός φιλεί.»]
 - **Η άμεση εμφάνιση και το ενδιαφέρον της Θέτιδος** (στ. 358-364)
 - στ. 363-364: Η Θέτιδα ως θεά βέβαια γνωρίζει, όμως η ερώτηση που θέτει δίνει
 - α) ανθρώπινη διάσταση στο θέμα και
 - β) εξυπηρετείται η ποιητική οικονομία (μιλά ο γιος της για το πρόβλημα - ακούγεται και η πλευρά του θιγμένου)
 - **Τα παράπονα και το αίτημα του Αχιλλέα** (στ. 365-413)
αφήγηση γεγονότων που προηγήθηκαν (στ. 365-393)
Παρουσιάζει με υποκειμενικό τρόπο το περιστατικό. Δίνει την εντύπωση ότι αυτό στάθηκε η αιτία της διαμάχης με τον Αγαμέμνονα. Εξάγει την πρωτοβουλία του να απευθυνθούν στον Κάλχαντα. Παραλείπει να αναφερθεί στη δική του αυθάδικη συμπεριφορά. Παρουσιάζεται αδικημένος, ατιμασμένος.

διατύπωση του αιτήματος του Αχιλλέα (στ. 394-414)
Ο Αχιλλέας παρακαλεί τη Θέτιδα να ζητήσει από τον Δία την αποκατάσταση της τιμής του με τη συντριβή των Αχαιών από τους Τρώες, πράγμα που θα δείξει την αξία του και την αδικία-προσβολή του Αγαμέμνονα απέναντί του. Στην αρχή το αίτημα παρουσιάζεται ανώδυνα (σαν φυσιολογική ανάγκη ενός παιδιού). Στη συνέχεια η απαίτηση γίνεται εγωιστική, εκδικητική, απάνθρωπη. Στόχος του Αχιλλέα είναι να πάρει εκδίκηση από τον Αγαμέμνονα.
στ. 398-399: αρχή προσφοράς και ανταπόδοσης: η Θέτιδα έχει παρρησία μπροστά στον Δία, διότι τον είχε σώσει από μεγάλο όλεθρο όταν άλλοι Ολύμπιοι (Ήρα, Αθηνά, Ποσειδών) πήγαν να τον δέσουν. Η προσφορά της δημιουργεί υποχρέωση στον Δία να ανταποκριθεί στο αίτημά της (όμοια και ο Χρύσης ζητά ανταπόδοση από τον Απόλλωνα για τη συνολική του προσφορά στον θεό)
 - **Η υπόσχεση της Θέτιδας** (στ. 414-431)
στ. 416: αντιηρωικό ξέσπασμα της Θέτιδας
Η αρχική επιφύλαξη (στ. 421) γίνεται βάσιμη ελπίδα και προϊδεάζει για νέες συμφορές στο ελληνικό στρατόπεδο (στ. 428)
- ### I. ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
- **Ο ανθρωπομορφισμός των θεών**
Η Θέτιδα διαθέτει:

α) ανθρώπινα γνωρίσματα: μάνα που υποφέρει και θρηνεί, θυμάται το μέγALLOWMA του παιδιού της, παίρνει απερίφραστα το μέρος των Αχαιών, λειτουργεί με υποκειμενικά κριτήρια, διατυπώνει αντιηρωικές σκέψεις)

β) θεϊκές ιδιότητες: εμφανίζεται σαν ομίχλη (παραμυθικό μοτίβο: οι μορφές των παραμυθιών έρχονται στον κόσμο σαν ομίχλη και σιγά σιγά παίρνουν ανθρώπινη μορφή. Εδώ χρησιμοποιείται ομίχλη και για τον πρόσθετο λόγο ότι πρόκειται για θεότητα της θάλασσας), γνωρίζει τι συμβαίνει στο στρατόπεδο, γνωρίζει τη μοίρα του παιδιού της, έχει τη δυνατότητα να προσεγγίσει τον Δία

- **Ο Αχιλλέας και η έννοια της τιμής**

(στ. 354-355, 356-357): Ο Αχιλλέας θεωρεί την αποκατάσταση της τιμής του ως αντιστάθμισμα για την ολιγόχρονη ζωή του. Εκείνο που θλίβει τον Αχιλλέα δεν είναι η σύντομη ζωή, αλλά η ατίμωση που υφίσταται με την αφαίρεση του δώρου του. Το δώρο (αριστείο, γέρας) για τον ομηρικό ήρωα ήταν η ανταμοιβή και η αναγνώριση της ανδρείας του στη μάχη. Και η τιμή, αποτέλεσμα της ανδρείας του, δεν ήταν αξία ιδεατή, αλλά είχε και υλικό αντίκρυσμα (αριστείον = βραβείο, γέρας = λάφυρο).

- **Μάντις**: Ο ομηρικός άνθρωπος πίστευε ότι ο θεός αποκάλυπτε στο μάντη το θέλημά του κι εκείνος το εξηγούσε στη συνέχεια με το χρησμό του
- **Αρχή προσφοράς και ανταπόδοσης** (στ. 398-399): δημιουργεί υποχρεώσεις και στα δύο μέρη (Θέτιδα – Δίας)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΛΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ:

- **Ικέτης**: «τα γόνάτά του αγκάλιασε» (στ. 408): στην τυπική στάση ικεσίας ο ικέτης με το ένα χέρι άγγιζε το πηγούνι του προσώπου που ικέτευε και με το άλλο του αγκάλιαζε τα γόνατα.
- χαλκόστρωτα δώματα του Δία στον Όλυμπο
- γέρας, αριστείο (δώρο)

II. ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

- **Προοικονομία**
στ. 354-355: προοικονομείται το αίτημα που θα υποβάλει ο Αχιλλέας στον Δία για αποκατάσταση της τιμής του
στ. 396: προοικονομείται η «εξαργύρωση» (= ανταπόδοση) της ευεργεσίας της Θέτιδας στον Δία
στ. 428: προοικονομούνται οι νέες συμφορές στο ελληνικό στρατόπεδο, εφόσον ο Δίας εισακούσει το αίτημα της Θέτιδας
- **Επιβράδυνση**
= Καθυστέρηση της εξέλιξης της υπόθεσης με την παρεμβολή συνήθως μιας άλλης μικρής διήγησης) (στ. 365-393 & 424-427)
- **Ποιητική οικονομία** (ο σχεδιασμός της εξέλιξης της δράσης από τον ποιητή)
- **Ημέρες 12** (στ. 426: τυπικός αριθμός πολλαπλάσιο του 3)
- **Αντίθεση**: ο κατεχορήν ήρωας του έπους κλαίει στην αγκαλιά της μητέρας του
- **Στερεότυπα επίθετα**: μέγας Αγαμέμνων, σεπτή μητέρα, μακροβόλος Φοίβος, γοργά καράβια, μαυροσύννεφος Κρονίδης, κραταιός Ατρείδης Αγαμέμνων, βροντοφόρος Δίας

III. ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

Θέτιδα: τρυφερή και συμπονετική μάνα // υποκειμενική, «άδικη» και προσηλωμένη στο συμφέρον του παιδιού της // τολμηρή και αποφασιστική μπροστά στον Δία // προς στιγμή κρατά αντι-ηρωική στάση
Αχιλλέας: ο τολμηρός ήρωας παρουσιάζεται σε μια στιγμή ανθρώπινης αδυναμίας οργισμένος, θλιμμένος και απαρνηγόρητος, να κλαίει επικαλούμενος τη βοήθεια της μητέρας του // εκφράζει το ηρωικό ιδεώδες: πρώτη αξία για τον ήρωα είναι η «τιμή» του και μεγαλύτερος εξευτελισμός η «ατίμωση». Νιώθει αδικημένος, προσβεβλημένος, ατιμασμένος. // συμπεριφέρεται εγωιστικά και εκδικητικά εφόσον βάζει την αποκατάσταση της τιμής του και την προσωπική δικαίωσή έναντι του Αγαμέμνονα πάνω από το συλλογικό καλό των Αχαιών

Σύγκριση προσευχής Αχιλλέα & Χρύση:
Η προσευχή του Αχιλλέα (Α, στ. 353-357)
Η προσευχή του Χρύση (Α, στ. 37-42)

ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ

- Τόπος: ακρογιάλι
- Ικέτης: τόσο ο Χρύσης όσο και ο Αχιλλέας νιώθουν αδικημένοι
- Δέηση σε προστάτη θεό
- Αίτημα για κακό: και οι δύο ζητούν να πάρουν εκδίκηση για το κακό που τους έγινε
- Αρχή προσφοράς και ανταπόδοσης: ο Χρύσης υπενθυμίζει τις θυσίες που έχει κάνει & ο Αχιλλέας λέει στην μητέρα του να επικαλεστεί το καλό που έκανε στο Δία στο παρελθόν
- Άμεση ανταπόκριση του θεού: επιφάνεια και ενανθρώπιση Απόλλωνα & Θέτιδας

ΔΙΑΦΟΡΕΣ

- ο Αχιλλέας διαπράττει ύβρη
ο Χρύσης εκφράζει δίκαιο αίτημα (εκπρόσωπος του Θεού – προσβολή του ίδιου του θεού)
- ο Αχιλλέας ζητά εκδίκηση για αποκατάσταση της τιμής του
ο Χρύσης για προσωπικούς – συναισθηματικούς λόγους
- ο Αχιλλέας κάνει διάλογο, συζητάει το πρόβλημά του, έχει μεγάλη οικειότητα με τη θεά μάνα του
ο Χρύσης κάνει μονόλογο

A 494-612

Σκηνές από τον Όλυμπο

Διάρθρωση ενοτήτων.

- **1^η ενότητα** (στ. 494- 531): Η θεά Θέτις στον Όλυμπο και η συνομιλία της με τον Δία.
- **2^η ενότητα** (στ. 532- 571): Συνομιλία Δία- Ήρας.
- **3^η ενότητα** (στ. 572- 612): Η παρέμβαση του Ηφαίστου.

Χρόνος: 21^η μέρα του έπους- 10^{ος} χρόνος του πολέμου

Τόπος: Όλυμπος

Πρόσωπα: Δίας, Θέτις, Ήρα, Ήφαιστος

Περίληψη : Οι θεοί επιστρέφουν από τους Αιθίοπες και η Θέτις ανεβαίνει στον Όλυμπο, όπου επισκέπτεται τον Δία και τον παρακαλεί να βοηθήσει, ώστε να δοθεί ένα τέλος στην αδικία που υφίσταται ο Αχιλλέας χαρίζοντας νίκες στους Τρώες. Ο Δίας υπόσχεται πως θα πραγματοποιήσει την επιθυμία της και η Θέτις αναχωρεί για τη θάλασσα, ενώ ο ίδιος επιστρέφει στο ανάκτορό του όπου τον υποδέχονται όρθιοι οι υπόλοιποι θεοί. Η θεά Ήρα, που αντιλαμβάνεται τη συνάντηση του συζύγου της με τη Θέτιδα, του παραπονιέται ότι της κρατάει μυστικά και προσπαθεί να μάθει τι συζητήθηκε μεταξύ τους, αφού δείχνει να καταλαβαίνει τις προθέσεις της μητέρας του Αχιλλέα. Ο Δίας οργισμένος την απειλεί πως θα την δείρει αν δεν σταματήσει να τον κατασκοπεύει και η ατμόσφαιρα στον Όλυμπο βαραίνει. Ο Ήφαιστος αναλαμβάνει να εκτονώσει την ένταση. Μιλά στην Ήρα και τη συμβουλεύει να είναι γλυκιά και τρυφερή με τον άντρα της, αφού κανείς δεν μπορεί να αναμετρηθεί μαζί του και να αψηφήσει τις βουλές του. Μάλιστα της θυμίζει τι είχε συμβεί όταν είχε

προσπαθήσει να τη βοηθήσει σε μια ανάλογη περίπτωση: ο Δίας οργίστηκε μαζί του, τον έπιασε από το πόδι και τον πέταξε από τον Όλυμπο στη Λήμνο. Στη θύμηση αυτής της ιστορίας, η Ήρα και οι υπόλοιποι θεοί ξαναβρίσκουν τη χαμένη τους ευθυμία. Το γλέντι ξεκινά και σταματά όταν πια δύνει ο ήλιος και οι θεοί αποσύρονται για ύπνο.

Πραγματολογικά σχόλια.

Ήφαιστος, ο ένδοξος τεχνίτης (στ. 573): πρόκειται για το γιο της Ήρας. Σύμφωνα με κάποιες παραδόσεις η Ήρα τον γέννησε μόνη της χωρίς τη συμμετοχή του Δία και μάλιστα ο τοκετός ήταν πρόωρος και με πολλές δυσκολίες, για αυτό ο θεός γεννήθηκε κουτσός. Σύμφωνα όμως με άλλες μυθολογικές παραδόσεις, η αναπηρία του Ηφαιστου οφείλεται στην πτώση του στη Λήμνο από τον Όλυμπο, όταν τον πέταξε από εκεί ο Δίας. Ο θεός ήταν εξαίσιος τεχνίτης. Έφτιαχνε γυναίκες από χρυσό που δρούσαν σαν ζωντανοί άνθρωποι, κατασκεύασε τις κατοικίες των θεών, τα όπλα του Αχιλλέα, την αιγίδα και το σκήπτρο του Δία. Επίσης δημιούργησε την πρώτη γυναίκα, την Πανδώρα. Γυναίκα του σύμφωνα με την παράδοση ήταν η θεά Αφροδίτη, που όμως τον απατούσε με τον Άρη, το θεό του πολέμου. Ο θεός λατρευόταν ιδιαίτερα στη Λήμνο, όπου πίστευαν πως είχε το εργαστήριό του.

παίρνοντας απ' τον κρατήρα εκείνος (στ. 598): η λέξη προέρχεται από το ρήμα κεράννυμι (= αναμειγνύω (κυρίως νερό με κρασί)). Ήταν μεγάλο και πλατύ αγγείο, συνήθως ασημένιο, μέσα στο οποίο νέρωναν το κρασί και εν συνεχεία το σέρβιραν στα αγγεία πόσεως. Στη συγκεκριμένη σκηνή ο κρατήρας δεν περιέχει κρασί αλλά νέκταρ, το ποτό των θεών.

Αξίες- αντιλήψεις- έθιμα- θεσμοί- κοινωνικοπολιτική οργάνωση.

Ευρήκε τον βροντόφωνον... του πολυλόφου Ολύμπου (στ. 499- 500): ο Δίας κάθεται μόνος του στην κορυφή του Ολύμπου, κάτι που δείχνει την υπεροχή του έναντι των άλλων θεών. Γυρίζοντας από τους Αιθίοπες προηγείται όλων των θεών, όταν εισέρχεται στο χώρο του συμποσίου οι θεοί σηκώνονται, έχει υπερφυσική δύναμη και δεν φοβάται κανέναν.

εμπρός του εκάθισε... το πηγούνι (στ. 501- 502): πρόκειται για την τυπική στάση ικεσίας. Ο ικέτης γονατίζει και πιάνει τα γόνατα του προσώπου στο οποίο απευθύνει την ικεσία. Αν το πρόσωπο αυτό είναι καθισμένο, τότε ο ικέτης πιάνει με το δεξί του χέρι το πηγούνι και με το αριστερό ακουμπά τα γόνατα του ισχυρού στον οποίο στηρίζει τις ελπίδες του. Βλέπουμε εδώ πως εκτός από τους θνητούς και οι θεοί προβαίνουν σε ικεσίες (ανθρωπομορφισμός).

και ιδού για να βεβαιωθείς... οπίσω και θα γίνει (στ. 525- 528): οι θεοί, όπως και οι θνητοί, όταν θέλουν να γίνουν πιστευτοί, ορκίζονται (ανθρωπομορφισμός). Ο λόγος και ο όρκος των θεών δεν μπορούν να παρθούν πίσω. Εδώ ο όρκος επιβεβαιώνεται επίσημα από τον Δία με το κούνημα της κεφαλής του προς τα κάτω.

κακό θα είναι... για τους θνητούς (στ. 574- 575): τα λόγια του Ηφαίστου δείχνουν πως οι θεοί μαλώνουν μεταξύ τους για ανθρώπινες υποθέσεις. Οι θεοί λοιπόν δεν μοιάζουν απλά με τους θνητούς, αλλά παραφέρονται για αυτούς. Το θεϊκό και το ανθρώπινο στοιχείο στον Όμηρο είναι στενά συνδεδεμένα μεταξύ τους. Αν δεν υπήρχαν θεοί, δεν θα υπήρχαν άνθρωποι και αν δεν υπήρχαν άνθρωποι, δεν θα υπήρχαν θεοί. Φυσικά η παρατήρηση του θεού, πως είναι αβάσταχτο κακό να μαλώνουν ο Δίας με την Ήρα για τους θνητούς, δεν σημαίνει πως ο Ήφαιστος πιστεύει ότι οι θεοί δεν πρέπει να ανακατεύονται στα ανθρώπινα πράγματα, αλλά ότι ο καυγάς γίνεται σε λάθος στιγμή. Οι θεοί μαζεύτηκαν για να διασκεδάσουν και όχι για να συζητήσουν ή να πάρουν κάποια σημαντική απόφαση (ανθρωπομορφισμός).

να θέλει να μας κατρακυλά από το θρονί μας όλους (στ. 581): σύμφωνα με μια αντίληψη, τον Ήφαιστο πέταξε από τον Όλυμπο η Ήρα. Εδώ ο ποιητής για να εξυπηρετηθούν οι σκοποί του, μετασχηματίζει την αντίληψη αυτή και αναφέρει πως τον θεό τον γκρέμισε ο Δίας, ώστε να συμπαρασταθεί στη μητέρα του που υποβιβάστηκε από τον πατέρα των θεών. Για άλλη μια φορά ο ποιητής υπογραμμίζει την ακαταμάχητη δύναμη του πατέρα θεών και ανθρώπων.

Ανθρωπομορφισμός.

Οι θνητοί έπλασαν τους θεούς δίνοντάς τους ανθρώπινα χαρακτηριστικά και στην ενότητα αυτή είναι έντονος ο ανθρωπομορφισμός των θεών.

Ομοιότητες θεών- θνητών:

- ανθρώπινα συναισθήματα (ζήλεια, οργή, χαρά),
- ανθρώπινη συμπεριφορά (καυγαδίζουν, απειλούν, είναι καχύποπτοι),
- δεν είναι παντογνώστες (η Ήρα δεν γνώριζε τη συζήτηση του Δία με τη Θέτιδα),
- συζυγικός βίος, με την υποταγή της γυναίκας στην εξουσία του άνδρα,
- ιεραρχία, με σεβασμό στον ανώτερο.

Διαφορές θεών- θνητών:

- οι θεοί είναι ευδαίμονες και τα προβλήματα των ανθρώπων μόνο προσωρινά τους απασχολούν,
- οι θεοί έχουν υπερφυσικές δυνάμεις και ικανότητες,

· οι θεοί πίνουν νέκταρ και τρώνε αμβροσία και στο αίμα τους κυλάει ιχώρ αντί για αίμα.

Η κοινωνική οργάνωση των Θεών. Στους στίχους 534- 536, οι θεοί σηκώνονται για να υποδεχτούν τον Δία, αμέσως μόλις αντιλαμβάνονται την παρουσία του, δείχνοντας έτσι το σεβασμό τους σε αυτόν. Στη συνέχεια, στους στίχους 541- 542, η Ήρα κάνει παράπονα στο σύζυγό της, ότι αποφασίζει μόνος του, χωρίς να την ενημερώνει. Ο Δίας της απαντά πως της ανακοινώνει μόνο ό,τι είναι ανακοινώσιμο, πράγμα που δείχνει πως έχει το δικαίωμα να παίρνει τις αποφάσεις μόνος του. Εκείνη λέει πως του αναγνωρίζει το δικαίωμα αυτό και πως έχει από καιρό πάψει να ανακατεύεται στις υποθέσεις του, αλλά φοβάται πως η Θέτις τον ξεγέλασε ώστε να βοηθήσει τον Αχιλλέα και να καταστρέψει τους Αχαιούς. Στους στίχους 561- 570, ο Δίας ξεσπά και επιτίθεται στην Ήρα. Της λέει πως αν αυτός ήταν ο σκοπός της Θέτιδας είναι δικός του λογαριασμός το πως θα ενεργήσει και την απειλεί πως αν δεν σωπάσει θα την χτυπήσει και δεν θα την γλιτώσει κανένας θεός από τα χέρια του. Ο πατέρας θεών και ανθρώπων έχει μεγάλη σωματική δύναμη και το δικαίωμα να ενεργεί μόνος του. Οι άλλοι θεοί στέκονται αμίλητοι και λυπημένοι και κανένας τους δεν αντιδρά. Μόνο ο θεός Ήφαιστος επεμβαίνει προκειμένου να ηρεμήσει τα πνεύματα. Επισημαίνει ότι ο Δίας είναι πανίσχυρος και συμβουλεύει τη μητέρα του να είναι γλυκιά και τρυφερή μαζί του, θυμίζοντας σε όλους τι συνέβη στον ίδιο όταν κάποτε τόλμησε να πάει ενάντια στο Δία για να βοηθήσει τη μητέρα του. Τέλος στους στίχους 579, 584, είναι ολοφάνερη η προσπάθεια του Ηφαίστου να κολακέψει τον Δία, αναδεικνύοντας έτσι το φόβο που αισθάνεται μπροστά του.

Ο Δίας λοιπόν είναι ο άρχων που ασκεί απόλυτη εξουσία και διαφεντεύει τον Όλυμπο. Οι θεοί είναι υποτελείς του, τον σέβονται αλλά και τον φοβούνται. Αυτό βέβαια συμβαίνει και με την ίδια του τη γυναίκα, η οποία δεν μπορεί να σταθεί δίπλα του σαν ίση.

Όλα τα παραπάνω μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η κοινωνία των θεών είναι πιστό αντίγραφο της ανθρώπινης κοινωνίας της μυκηναϊκής εποχής.

Όπως και η κοινωνία των θνητών, έτσι και η κοινωνία των θεών είναι ανδροκρατούμενη. Οι θεοί αποτελούν μια οικογένεια στην οποία τον πρώτο και τελευταίο λόγο έχει ο πατέρας και η βούλησή του είναι νόμος. Η σύζυγος και τα παιδιά έχουν περιορισμένα δικαιώματα και δέχονται τη θέληση του συζύγου-πατέρα ακόμα και με τη βία, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι δεν εξεγείρονται (όπως η Ήρα και ο Ήφαιστος). Βέβαια οι εξεγέρσεις αυτές αργά ή γρήγορα καταστέλλονται από τον πατέρα- αρχηγό που κυριαρχεί.

Δίας- Ήρα / Αχιλλέας- Αγαμέμνονας.

Η σύγκρουση ανάμεσα στον Δία και την Ήρα, μας φέρνει έντονα στο μυαλό τη σύγκρουση του Αχιλλέα με τον Αγαμέμνονα.

Ομοιότητες:

- η σύγκρουση έρχεται μετά από δύο ικεσίες, της Θέτιδας και του Χρύση,
- η σύγκρουση αφορά τους δύο πρώτους της κάθε κοινωνίας (Δίας- Ήρα και Αγαμέμνονας- Αχιλλέας),
- η σύγκρουση αρχικά είναι μια ήπια αντιπαράθεση που στη συνέχεια κορυφώνεται με έντονο ξέσπασμα, απειλές αλλά και βαρύτατους χαρακτηρισμούς,
- ο αρχηγός απειλεί πως θα χρησιμοποιήσει βία,
- ο ένας από τους δύο αντιμαχόμενους υποχωρεί (Ήρα και Αχιλλέας),
- κάποιος μεσολαβεί ώστε να ηρεμήσουν τα πνεύματα και να εκτονωθεί η ένταση (Ήφαιστος και Νέστωρ),
- οι υπόλοιποι συμμετέχοντες (θεοί και Αχαιοί) παραμένουν σιωπηλοί.

Διαφορές:

- στον Όλυμπο ισχυρότερος είναι ο αρχηγός (Δίας), ενώ αντίθετα στο στρατόπεδο ισχυρότερος είναι ο δεύτερος (Αχιλλέας),
- στον Όλυμπο το ξέσπασμα γίνεται μόνο από τον Δία και μόνο εκείνος υβρίζει και απειλεί, ενώ αντίθετα στο στρατόπεδο ξεσπούν, απειλούν και υβρίζουν ο ένας τον άλλον και ο Αγαμέμνονας και ο Αχιλλέας,
- η Ήρα δεν τολμά να αμφισβητήσει την ηγετική θέση του Δία, ενώ αντίθετα ο Αχιλλέας αμφισβητεί τη θέση του Αγαμέμνονα,
- η Ήρα υποχωρεί από φόβο, ενώ αντίθετα ο Αχιλλέας υποχωρεί έπειτα από παρότρυνση της Αθηνάς,
- η παρέμβαση του Ηφαίστου προκειμένου να εκτονωθεί η ένταση στον Όλυμπο κρίνεται επιτυχημένη, ενώ αντίθετα η παρέμβαση του σοφού Νέστορα στο στρατόπεδο πέφτει στο κενό.

Διαμάχη Δία- Ήρας.

- Η Ήρα ξεκινά τη συζήτηση, έχει μια συγκρατημένη επιθετικότητα και εριστική διάθεση, κρατά όμως την αξιοπρέπειά της και διατυπώνει τα λόγια της με τρόπο διπλωματικό.
- Ο Δίας απαντά και είναι ήπιος και διπλωμάτης.
- Η Ήρα δευτερολογεί:
 - διαβεβαιώνει ότι σέβεται το δικαίωμα του Δία να μην της φανερώνεται πάντα, όμως η πραγματικότητα τη διαψεύδει,
 - αποκαλύπτει ότι είδε τη Θέτιδα,
 - διατυπώνει τους φόβους της και ελπίζει ότι ανάλογα με τις αντιδράσεις του Δία θα μπορέσει να καταλήξει σε κάποιο συμπέρασμα.

- Ο Δίας δευτερολογεί:
 - εγκαταλείπει την τακτική της ψύχραιμης άμυνας και περνά στην επίθεση με τα όπλα που διαθέτει ως άντρας (σωματική δύναμη) αλλά και ως θεός (παντοδυναμία),
 - απειλεί ότι θα χτυπήσει την Ήρα.

Η επέμβαση του Ηφαίστου.

- Ο Ήφαιστος απευθύνεται μόνο στην Ήρα και δεν τολμάει να μιλήσει στον πατέρα του.
- Δίνει συμβουλές στη μητέρα του.
- Υπενθυμίζει τι έπαθε ο ίδιος από το Δία στο παρελθόν.
- Η αναφορά στο πάθος του Ηφαίστου χαλαρώνει την ένταση της ατμόσφαιρας.
- Με τη συμφιλιοτική παρέμβαση του Ήφαιστου αποκαθίσταται και πάλι ευδαιμονία των θεών και χαλάρωση της έντασης επισφραγίζεται με ένα συμπόσιο.

Λειτουργικός ρόλος σκηνής συμποσίου.

Ο ποιητής επινοεί τη σκηνή του συμποσίου στον Όλυμπο, έχοντας σκοπό να πετύχει τα εξής:

- να δώσει στοιχεία από τη ζωή και την ιεραρχία των θεών,
- να υπογραμμίσει την εξουσία και τη δύναμη του Δία, βεβαιώνοντας τον ακροατή πως όλα θα προχωρήσουν σύμφωνα με την υπόσχεση που έδωσε στη Θέτιδα για δικαίωση του Αχιλλέα.

Ηθογράφηση.

- **Δίας:** πρόκειται για τον **απόλυτο** εξουσιαστή, είναι **επιβλητικός** και γεμάτος δύναμη. Είναι όμως και **φιλεύσπλαχνος** και **ευαίσθητος**, όπως φαίνεται από την αντίδρασή του στο πρόβλημα της Θέτιδας. **Εκνευρίζεται** από τη συμπεριφορά της συζύγου του, **οργίζεται** και γίνεται ιδιαίτερα **απειλητικός**. Παρουσιάζεται ως **δίκαιος** και **σοφός** κριτής των θεμάτων που σχετίζονται με τους θνητούς και δεν αφήνει κανέναν να επέμβει σε ζητήματα που ο ίδιος θέλει να επιληφθεί.
- **Ήρα:** παρουσιάζεται ως η ζηλιάρα και εκνευρισμένη σύζυγος, που στις αποφάσεις που πρόκειται να παρθούν παραγκωνίζεται από τον σύζυγό της. **Αντιδρά** στην καταπίεση του Δία, κάτι που δείχνει ότι πρόκειται για μια θεά **δυναμική** και **τολμηρή**, που όμως όταν ο σύζυγός της τη μαλώνει μαζεύεται από

φόβο. Επιπλέον είναι **πονηρή** και **έξυπνη**, αφού προσπαθεί να αποσπάσει πληροφορίες από τον Δία και δεν της ξεφεύγει τίποτα. Ως σύζυγος του πατέρα-αρχηγού είναι **σεβαστή** από τους άλλους θεούς και γνωρίζει τα όριά της.

• **Ήφαιστος:** είναι ο θεός που προσπαθεί να συμβιβάσει την κατάσταση στο συμπόσιο. Κάνει προσπάθεια να μετατρέψει τον καυγά σε διασκέδαση. Είναι **ήπιος** χαρακτήρας, **χιουμορίστας** και **έξυπνος**. Η αναπηρία του δεν στέκεται εμπόδιο στο να τον **συμπαθούν** και να τον **σέβονται** όλοι οι θεοί. Είναι **προστατευτικός** γιος, αφού δεν διστάζει να πάρει το μέρος της μητέρας του στη διαμάχη της με τον Δία και κάνει ό,τι μπορεί για να σταματήσει την επίθεσή του εναντίον της.

Στοιχεία τεχνικής.

Αφηγηματικές τεχνικές: στην ενότητα αυτή υπάρχει εναλλαγή αφήγησης και διαλόγου. Με την αφήγηση ο ποιητής παρουσιάζει τις λεπτομέρειες των σκηνών ή δίνει στοιχεία για τα συναισθήματα των προσώπων του έπους, ενώ με το διάλογο δίνει με ζωντάνια την αγωνία και τις συγκρούσεις των ηρώων. Από το στίχο 596 ξεκινά τριτοπρόσωπη περιγραφική αφήγηση, που δίνει ώθηση στην εξέλιξη της δράσης και γίνεται χρήση επιθέτων και εικόνων.

Κωμικά στοιχεία: ο ποιητής στην ενότητα αυτή, εναλλάσσει το σοβαρό με το κωμικό στοιχείο, το οποίο εντοπίζεται στα εξής σημεία:

- δύο κινητικές εικόνες: ο Δίας εκσφενδονίζει το γιο του, ο Ήφαιστος διαγράφει στον ουρανό καθοδική πορεία,
- θεός να κερνάει θεούς και όχι υπηρέτης,
- ο Ήφαιστος είναι χωλός και με το ακανόνιστο βήμα του αποτελεί κωμική φιγούρα.

Σκοπός του ποιητή είναι η διασκέδαση του ακροατή/ αναγνώστη και για το λόγο αυτό δεν διστάζει να χρησιμοποιήσει κωμικές σκηνές, τη στιγμή που κορυφώνεται η ένταση. Το γέλιο ανακουφίζει τον ακροατή/ αναγνώστη και τον χαλαρώνει, ώστε να είναι έτοιμος για τη μεγάλη κορύφωση.

Θαυμαστό- υπερφυσικό στοιχείο: στ. 528- 530

Επιβράδυνση: ο ποιητής επιδιώκει να επιφέρει χαλάρωση μέσα από τη διήγηση μιας μυθικής ιστορίας και μέσα από τα κωμικά στοιχεία που υπάρχουν σε αυτήν, αλλά παράλληλα και να υπογραμμίσει την τεράστια δύναμη του Δία (στ. 591- 595).

Προοικονομία: προετοιμασία της λογομαχίας του Δία με την Ήρα (στ. 512- 513, 519- 520).

Αντιθέσεις:

- βαριά ατμόσφαιρα μετά τη φιλονικία Δία- Ήρας- χαρούμενη ατμόσφαιρα μετά την παρέμβαση του Ηφαίστου,
- εικόνα του Απόλλωνα στο συμπόσιο- εικόνα του Απόλλωνα στην αρχή του έπους.
- στ. 549.

Μεταφορές: στο λόγο μου υποτάξου (στ. 566), γλυκιά μητέρα (στ. 572), λόγια μαλακά (στ. 583), γέλια δεν κρατούσαν (στ. 600).

Προσωποποίηση: στ. 577.

Τυπικά επίθετα:

- πολυλόφου Ολύμπου (στ. 500),
- ύψιστον Κρονίδα (στ. 503),
- μέγας Αγαμέμνων (στ. 507),
- πάνσοφε Ολύμπιε Δία (στ. 509),
- θεία κώμη (στ. 531),
- μεγαλόφθαλμη θεά (στ. 552),
- σκληρότατε Κρονίδα (στ. 553),
- ένδοξος τεχνίτης (στ. 573),
- δίκουπο ποτήρι (στ. 585),
- ισόμοιρο τραπέζι (στ. 603),
- ξακουστός τεχνίτης (στ. 607).

Εικόνες:

- σηκώνονται όλοι οι θεοί όταν εμφανίζεται ο Δίας (στ. 535),
- ο Δίας και η Ήρα φιλονικούν (στ. 540 κ.ε.),
- ο Ήφαιστος προσφέρει κρασί στη μητέρα του (στ. 585),
- η ρίψη του Ηφαίστου από τον Όλυμπο (στ. 591- 592),
- ο Ήφαιστος σερβίρει κρασί (στ. 598- 599).